

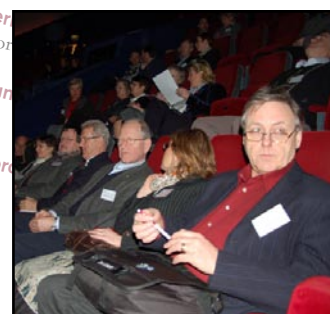
FRAMTIDSKONFERENSEN

- en mötesplats för att manifestera Menys sju år. En meNYfestation!

Forskare måste bli bättre på att göra sin forskning tillgänglig, annars självdör de. I dag har vi skolor där elever, men inte lärarna, behärskar tekniken. Rymdresorna kan göra det lättare för oss att åldras och vi behöver bygga in mer "coolness" i maten.

Det var några av de ämnen som berördes och berörde vid Menys framtidskonferens 31 januari i Stockholm. Dagen kretsade kring utveckling av livsmedel kunskapsägande och upplevelser av olika slag. Allt med rymden som tema.

I Naturhistoriska Riksmuseets hörsal fick konferensdeltagarna lyssna till spännande föreläsningar. Här astronomen Marie Rådbo i samtal med publiken och Peter Sylwan.

meNY
EXPERTKOMPETENS
LIVSMEDEL-BIOTEKNIK

Program
9.30-10.00
10.00-12.00
12.00-13.00 Lunch
13.00-17.00
14.30-15.15 Paus med kaffe och utställning

med siktet uppåt och framåt
senström, Menys styrelseordförande
ine Caesar, VD på KK-stiftelsen
ta Stigson, programdirektör

a planeten
monovas nya film *Den röda planeten*
ty och deras resa till Mars. Filmen
lm för Learning". Musiken är komponerad
nerad för sina kompositioner

idens chans – om rymdskeppet Jordens överlevnad
Sylwan, vetenskapsjournalist och dagens moderator

ondagens kunskapsamhälle – vem äger kunskapen?
Wahlström, framtidsanalytiker

veckling i rymden – vad ger det oss här på Jorden?
Olsson, projektledare vid Arlas rymdkök

Pedagogiken dockar med tekniken
Anne Algers, pedagogisk ledare vid Meny

Att våga lyfta blicken – om kunskapens värde och kunskapsutveckling
Marie Rådbo, astronom, Göteborgs universitet

Paneldebatt
Peter Sylwan summera konferensen
Einegård, Marianne Hult

FRAMTIDSKONFERENSEN

Menyprogrammet och framtiden

Vi har nu sju verksamhetsår bakom oss, år fyllda av utveckling och en investering från KK-stiftelsen på 60 miljoner kronor i ett långsiktigt hållbart utbildningsprogram för svensk livsmedelsindustri.

Nu ändras organisationen till en gemensam nationell enhet och regionala noder eller satelliter. I den nationella organisationen finns liksom tidigare personer från alla ingående konsortiärer men utspridda i landet. Programledningen är liksom tidigare geografiskt placerad i Skara och Göteborg och knuten till SLU och SIK.

I den nationella enheten fortsätter vi att utveckla och underhålla de olika utbildningsverktygen. Regionalt är det upp till de aktörer som vill samverka med Meny att knyta avtal. Vi själva ansvarar för att se till att överenskommelser görs med de regionala organ som ansvarar för verksamheten i de län där livsmedelsindustrin är av stor betydelse. Dessa län är i första hand Västra Götalands resp. Skåne län. Verksamhetsplaner tas därför fram i samverkan med ansvariga enheter.

För den nationella organisationen finns en fortsatt överenskommelse mellan nuvarande universitet, högskola och institut vilken bygger på ytterligare fem år. KK-stiftelsen förlänger nuvarande avtal så att nya avtal hinner tecknas under 2007. Därefter startar en ny period med samma konsortiärer men eventuellt också Örebro universitet.

KK-stiftelsen kommer att medverka även framöver, men inte som ensam finansiär. Den nya organisationen har en planerad styrelse där en representant från Skåne och en från Västra Götalands län skall finnas med. Den formella omstarten planeras till halvårsskiftet 2007.

Finansieringsmodell

Menyprogrammet har under första perioden varit helt finansierat från KK-stiftelsen med totalt 60 miljoner kronor. Medlen har använts till att investera i utbildningsverktyg samtidigt som de rörliga kostnaderna bekostats genom deltagaravgifter.

För att kunna utnyttja nedlagda investeringar för branschen krävs en ny finansieringsmodell. Den bygger på en nationell enhet som finansieras nationellt och regionala noder som finansieras regionalt beroende på regionens ambitionsnivå. Budget omfattar åtta miljoner kronor per år.

Skara våren 2007

Margareta Stigson

FRAMTIDSKONFERENSEN

Engagemang för Jordens överlevnad

Moderator Peter Sylwan hittar miljövänliga lösningar i filmdistributionen.

”Vet ni vad Harry Potter väger? En vanlig långfilm väger cirka

Peter Sylwan var dagens moderator. Till höger lyssnar Bengt Wahlström.

25 kg. Men Harry Potter är en helkvällsfilm och kräver en rulle extra så det blir cirka 35 kg som gjorts i 20 000 kopior som fraktas Jordan runt i jumbojättar och lastbilar. I Sverige finns det nu tio digitala biografier som kan tanka hem Harry Potter från himlen – utan att en enda jumbojet eller lastbil har haft någon filmkopia i lasten. Det betyder mindre material, mindre diesel, färre arbetstimmar, mindre miljöbelastning, bättre kvalitet, lägre pris för biobesökaren och högre vinst

till biografägaren – Bingo! ” Citatet är Peter Sylwans och är hämtat ur boken Mat för livet.

Kost och hälsa

Med detta som utgångspunkt talar Peter Sylwan engagerat på Framtidskonferensen om hur vi måste agera för att Jordan ska överleva.

- Det går åt sju kilo ris för att göra ett kilo gris. Vi måste klona jordklotet för att klara oss, påpekar Peter Sylwan.
- Jag är övertygad om att kost och hälsa är det som blir viktigt i framtiden.

Rymdyoghurt kan göra det lättare att åldras

Det är inte många svenska producenter som kan skryta med att de tillverkat produkter åt NASA - men Arla kan.

Kajsa Ohlson från Arlafoods berättar om hur det har varit att utveckla den rymdyoghurt som Christer Fuglesang och hans kolleger hade med sig på sin rymdresa i december.

- Den skulle vara tillräckligt klibbig för att sitta kvar på skeden i viktlost tillstånd, vara söt - för astronauter är godisgrisar - och naturligtvis ha ett bra näringsinnehåll.
- Vi tackade ja till uppdraget för att sticka ut hakan, men också för

att få ny kunskap. Kajsa Ohlson berättar att kroppen åldras fortare i rymden. Astronauterna tappar både ben- och muskelmassa.

Upptäcksresande

- Det är viktigt att de äter rätt och motionerar. Lyfta vikter är ju ingen större idé...
- Hon drar också parallellen med upptäcksresande Columbo:
- Columbos sjömän dog av skörbjugg och man insåg hur viktigt det var med C-vitamin. Austro- naterna är ju vår tids upptäcks-

NASA-uppdraget ger spinoff-effekter för livsmedelsindustrin, berättar Kajsa Ohlson från Arlafoods.

resande och behöver också god nutrition.

Kajsa Ohlson berättar att det mest spännande med projektet har varit att följa åldringsprocessen. Tack vare rymdfärderna kan Arla arbeta vidare med forskning och framtagning av produkter som kan leda till att det blir lättare att åldras.

” Tätheten av trevliga människor är större i livsmedelsbranschen än i någon annan bransch. Det är ofrånkomligt när man arbetar i en bransch som alla människor har kontakt med fem gånger om dagen - om man äter mellanmål. ”

Jan Rosenström, styrelseordförande i Meny sedan starten för sju år sedan.

” KK-stiftelsen är som Särinner: Ni började med 3,5 miljarder kronor, har delat ut drygt sex och har mer än sju miljarder kvar! ”

Peter Sylwan introducerar KK-stiftelsens VD Madeleine Caesar.

FRAMTIDSKONFERENSEN

Mer tid på Mars

Filmen Den röda planeten på Cosmonova inleder konferensens rymdtema.

Cosmonovas chef Jessica Christensen inleder filmvisningen med att berätta lite kort om den och om lokalen.

Efter filmen finns det många frågetecken och moderator Peter Sylwan tar chansen och ber Marie Rådbo att försöka räta ut några. Det blev ett spontant inslag i programmet som uppskattades av auditoriet.

– Ett dygn på Mars är 24 timmar och 37 minuter. Kan ni tänka er

att få 37 extra minuter varje dygn! Det påverkar naturligtvis dem som arbetar med robotarna på Mars. Så det kanske är ett tips; det finns Marsklockor om någon vill ha mer tid!

Koldioxid runt Mars

– Frågan är var vi ska lägga krutet i vår forskning. Vore det inte det största, om vi kunde upptäcka liv någon annanstans? säger Marie Rådbo.

Vi får också veta att det är koldioxid i atmosfären kring Mars och att allting talar för att det har funnits tjockare atmosfär där och

Marie Rådbo och Peter Sylwan följer upp filmen Den röda planeten. ett magnetfält – några miljarder år tillbaka.

Gammal kunskap står i vägen

– Det svåraste är att ta bort kunskap som står i vägen för ny kunskap.

Framtidsanalytiker Bengt Wahlström citerar Alvin Toffler: ”The illiterate of the 21st century will not be those who cannot read and write, but those who cannot learn, unlearn and relearn.”

Han menar att skolpedagogerna måste tänka i nya banor och gå ifrån den traditionella strukturen där barnen först läser matematik och sedan historia etc.

Vem äger kunskapen?

Bengt Wahlström går igenom de olika typerna av samhällen som vi har idag; kunskapssamhället, upplevelsesamhället, bredbands-samhället, balanssamhället och deltagarsamhället. Det sistnämnda gör att vi får en helt

Bengt Wahlström spår om framtida kunskapsägandet.

ny påverkan på politiken och samhällsutvecklingen.

Ett fenomen som har med det att göra är Wikipedia, det digitala uppslagsverket. Där är det fritt fram för vem som helst att fylla på med kunskap.

Det finns inga garantier för att det är ”rätt” kunskap. Till skillnad mot Nationalencyklopedin där experter sitter och noggrant granskar varje liten fakta som förs in.

En intressant fråga är vem som

egentligen äger kunskapen.

– Men då Nationalencyklopedin vecka efter vecka, månad efter månad har 372 000 artiklar, så växer Wikipedias artiklar lavinartat för varje vecka från 140 000 till 193 000 till 204 000... Wikipedia är dessutom gratis och går fortare att använda eftersom man inte behöver logga in med ett lösenord.

Föreläsning hemma

Kunskapen blir mer tillgänglig för fler, menar Bengt Wahlström och påpekar att de tekniska hjälpmedlen gör det möjligt att ha lärarens föreläsning på ipod och lyssna på hemma i lugn och ro sedan, till exempel.

Peter Sylwan inflikar att forskare inte har tid att göra teve, Ipod etcetera.

– Då självdör de, anser Bengt Wahlström.

FRAMTIDSKONFERENSEN

Pedagogiken dockar med tekniken

Snart pratar vi inte längre om e-lärande, eftersom tekniken blir en allt mer självklar del i kunskaps-sökandet, säger Anne Algers.

Anne Algers spanar på framtidens pedagogik

- 2005 skrev Bates om fortbildning att det ska vara korta kurser som bygger på scenarios, leverans till arbetsplatsen, kunskap anpassad till egen situation och att man delar kunskap med jämlike. Det är just så Meny har byggt upp sina verktyg sedan sju år tillbaka, berättar Anne Algers som har arbetat med den pedagogiska utvecklingen av Menys webbaserade kurser från starten.

Hon inleder sitt föredrag med att be auditoriet att använda de utdelade mentometerknapparna och bland annat svara på frågor om huruvida vi betalar våra räkningar på nätet (78 procent svarar ja) och använder Ipod eller MP3-spelare (30 procent - framför allt den yngre delen av auditoriet - svarar ja).

Svaren finns på webben

– Utvecklingen går fort framåt och för den yngre generationen är det självklart att leta efter svaren på webben. Tänk er en skola där eleverna kan läsa och skriva, och lärare som inte kan... Så är det i dag – lärarna behärskar inte tekniken.

Anne Algers målade upp tre framtida scenarios för utvecklingen inom livsmedelsindustrin. ”Rock your body” som talar om bland annat hög tillväxt, global konkurrens på pris och investering i teknologi och innovation.

”Stayin’ Alive” med en stagnerande ekonomi, kvantitet snarare än kvalitet där livsmedelsindustrin är en oattraktiv arbetsplats.

En majoritet av konferensdeltagarna knappar in på mentometrarna att de vill se det tredje alternativet ”We are the world” med hög tillväxt och medvetenhet, småskalig livsmedelsproduktion och ökad anställning inom livsmedelsbranschen.

Okänd framtid fascinerar

– Ju mer vi lär oss om fysik och astronomi, desto mindre blir vi som människor. Nyttan av rymdfärderna är att vi lär oss mer om oss själva.

Marie Rådbo fick utmärkelsen Årets Folkbildare

Astronom Marie Rådbo manar till ständig nyfikenhet på det okända.

2005. Hon var med och byggde upp Cosmonova på Naturhistoriska museet och hon har rest land och rike runt och berättat om astronomi. Många barn skriver till henne, bland annat berättar hon om Pascal, sex år, som skrev ett brev och frågade vad ljus är uppbyggt av och vad som är minst i universum.

– Kollegerna säger att jag kastar bort min tid. Barn förstår ju inte sånt.

– Men om en sexåring inte förstår, så är det inte hans fel utan mitt som inte lyckats förklara. Ju mindre barn vi ska förklara för, desto djupare kunskap krävs det, säger Marie Rådbo.

– Barn och ungdomar fascinerar av det okända – tänk om vi vuxna kunde fortsätta med det och fascinerar av vår okända framtid.

Panelen om framtiden

Som avslutning på Framtidskonferensen samlade Peter Sylwan en panel på podiet:

Menys programdirektör Margareta Stigson, styrelseledamot Svante Svensson Abba Seafood, Christer Heinegård, vice rektor på SLU och utredare i Framtidens universitet, Marianne Härning-Nilsson, Mariannes Farm och Olle Vogel, KK-stiftelsen.

De reflekterade över livsmedelsindustrins framtid. Genom möten mellan människor, bra kommunikation och ny teknik kan även mindre företag utbilda sin personal och hänga med i den snabba utvecklingen. Men livsmedelsbranschen behöver också hitta sin passion och kunna föra ut den till unga människor.